

Pagaidu versija

TIESAS SPRIEDUMS (desmit? pal?ta)

2018. gada 30. maij? (*)

L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu – Migr?jošu darba ??m?ju soci?lais nodrošin?jums – Soci?l? nodrošin?juma sist?mu koordin?cija – Regula (EK) Nr. 883/2004 – Materi?l? piem?rošanas joma – 3. pants – Dal?bvalsts deklar?cija atbilstoši 9. pantam – P?rejas pensija – Kvalifik?cija – Likumiskas pirmspensijas sh?mas – Periodu summ?šanas noteikuma izsl?gšana saska?? ar 66. pantu

Lieta C?517/16

par l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *S?d Apelacyjny w Gda?sku III Wydzia? Pracy i Ubezpiecze? Spo?ecznych* (Gda?skas apel?cijas tiesa, III darba un soci?l? nodrošin?juma noda?a, Polija) iesniedza ar l?mumu, kas pie?emts 2016. gada 20. septembr? un kas Ties? re?istr?ts 2016. gada 4. oktobr?, tiesved?b?

Stefan Czerwi?ski

pret

Zak?ad Ubezpiecze? Spo?ecznych Oddzia? w Gda?sku.

TIESA (desmit? pal?ta)

š?d? sast?v?: E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], kurš pilda pal?tas priekšs?d?t?ja pien?kumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents),

?ener?ladvok?ts: J. Tan?evs [*E. Tanchev*],

sekret?rs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

?emot v?r? rakstveida procesu,

?emot v?r? apsv?rumus, ko sniedza:

– *Zak?ad Ubezpiecze? Spo?ecznych Oddzia? w Gda?sku* v?rd? – A. Bo?traczyk, radca prawny,

– Polijas vald?bas v?rd? – B. Majczyna, p?rst?vjs,

– D?nijas vald?bas v?rd? – J. Nymann-Lindegren, N. Lyshøj un C. Thorning, p?rst?vji,

– Eiropas Parlamenta v?rd? – A. ?M. Dumbr?van un A. Pospíšilová Padowska, p?rst?ves,

– Eiropas Savien?bas Padomes v?rd? – A. Norberg un K. Ple?niak, p?rst?vji,

– Eiropas Komisijas v?rd? – D. Martin un A. Szmytkowska, p?rst?vji,

?emot v?r? p?c ?ener?ladvok?ta uzklauššanas pie?emto l?mumu izskat?t lietu bez

enerģiadvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Līgums sniegt prejudiciālu nolikumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordināšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp., un labojums – OV 2004, L 200, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 465/2012 (2012. gada 22. maijs) (OV 2012, L 149, 4. lpp.), (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 883/2004”) 1., 3. un 9. pantu, kā arī par šīs regulas 66. panta spēkā esamību.

2 Šis līgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Stefan Czerwiński* un *Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku* (Sociālā nodrošinājuma iestādes Gdaņskas nodaļa, Polija) (turpmāk tekstā – “ZUS”) par to, ka pārdzīvē minētā ir atteikusies ņemt vērā iemaksu periodus, kas atbilst attiecīgās personas citās Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīs veiktajam darbā, lai piešķirtu pērejas pensiju.

Atbilstošās tiesību normas

Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu

3 Saskaņā ar 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.) 29. pantu:

“Lai darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām nodrošinātu brīvu pārvietošanos, Līgumslēdzējas Puses sociālā nodrošinājuma jomā atbilstīgi VI pielikumam darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, kā arī personām, kas ir viņu apgādābā, ņepaši nodrošina:

a) visu laikposmu summēšanu, ko saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem ņem vērā, lai piešķirtu un saglabātu tiesības saņemt pabalstu un aprūpinātu tās lielumu;

b) pabalstu [...] izmaksas personām, kas ir Līgumslēdzēju Pušu iedzīvotāji.”

4 Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu – ar grozījumiem, kas izdarīti ar EEZ Apvienotās komitejas 2011. gada 1. jūlija Lēmumu Nr. 76/2011 (OV 2011, L 262, 33. lpp.), – VI pielikuma I punktā “Vispārējā sociālā nodrošinājuma koordinācija” ir minēta Regula Nr. 883/2004 un tās turpmākie grozījumi.

Savienības tiesības

5 Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 preambulas 33. apsvērumu:

“Šīs regulas darbības jomā jebietver ar likumu noteiktas pirmspensijas shēmas, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi un pirmspensijas pabalstu eksportēšanas iespēju, kā arī ņimenes un veselības aprūpes pabalstu piešķiršanu attiecīgajai personai saskaņā ar šīs regulas noteikumiem; tomēr noteikums par periodu summēšanu nebūtu jāiekļauj, jo tikai dažās dalībvalstīs ir ar likumu noteiktas pirmspensijas shēmas.”

6 Šīs regulas 1. pants “Definīcijas” ir formulēts šādi:

“Šajā regulā:

[..]

x) "pirmspensijas pabalsts" ir visi naudas pabalsti, kas nav bezdarbnieka pabalsti vai priekšlaicīgi vecuma pabalsti un kas no noteikta vecuma paredzēti darbiniekiem, kuri ir samazinājuši, izbeiguši vai pārtraukuši savas darbības, par ko saņem atlīdzību, līdz vecumam, kurā tie var pretendēt uz vecuma pensiju vai priekšlaicīgas pensionēšanas pensiju, kuru saņemšana nav atkarīga no tā, vai attiecīgā persona ir kompetentās valsts nodarbinātības dienestu rīcībā; "priekšlaicīgs vecuma pabalsts" ir pabalsts, ko nodrošina, pirms sasniegts vecums, kurš parasti dod tiesības uz pensiju, un ko turpina nodrošināt, kad ir sasniegts minētais vecums, vai aizstāj ar citu vecuma pabalstu;

[..]."

7 Minutis regulas 3. panta "Jomas, uz kurām attiecas šī regula" 1. punkts ir paredzēts:

"Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālās nodrošinājuma jomas:

[..]

d) vecuma pabalsti;

[..]

i) pirmspensijas pabalsti;

[..]."

8 Šīs pašas regulas 6. pants ir formulēts šādi:

"Ja šajā regulā nav noteikts citādi, tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras tiesību akti nosaka, ka:

- tiesību uz pabalstu iegūšana, paturēšana, ilgums vai atgūšana,
- tiesību aktu piemērošanas joma vai
- piekļuve obligātajai apdrošināšanai, fakultatīvi turpināmajai apdrošināšanai vai brīvprātīgajai apdrošināšanai vai atbrīvojums no tām

ir atkarīgs no apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai pastāvīgās dzīvesvietas periodu izpildes, atbilstoši nepieciešamībai ņemt vērā apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai pastāvīgās dzīvesvietas periodus, kas izpildēti saskaņā ar jebkuras citas dalībvalsts tiesību aktiem, tātad, it kā tie būtu periodi, kas izpildēti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro."

9 Regulas Nr. 883/2004 9. pants ir noteikts:

"1. Dalībvalstis Eiropas Komisijai rakstiski paziņo par deklarācijām, kas saskaņā ar 1. panta l) punktu sniegtas par 3. pantā minētajiem tiesību aktiem un shēmām, konvencijām, kurās tās iesaistījušās, kā noteikts 8. panta 2. punktā, 58. pantā minēto pabalstu minimumu un 65.a panta 1. punkts minētās apdrošināšanas sistēmas neesamību, kā arī par būtiskiem grozījumiem. Šajos paziņojumos norāda dienu, no kuras šo regulu piemēros shēmām, ko dalībvalstis tajos norīdējušas.

2. Šos paziņojumus iesniedz Eiropas Komisijai ik gadu un atbildīgi publisko.”

10 Šīs regulas 66. pantā ir noteikts, ka, “ja piemērojamie tiesību akti paredz, ka tiesības uz pirmspensijas pabalstiem ir atkarīgas no tā, vai ir izpildīti apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības periodi, [nepiemēro] 6. pantu.”

Polijas tiesības

11 Saskaņā ar 2008. gada 19. decembra *Ustawa o emeryturach pomostowych* (Pārejas pensiju likums) konsolidējot redakcijā (*Dz. U.* 2015, 965. pozīcija) (turpmāk tekstā – “Pārejas pensiju likums”) 3. panta 1. punkta darbs pašos apstākļos ir darbs, kurš ir saistīts ar riska faktoriem, kas ar laiku ar lielu varbūtību pakāpi var izraisīt ilgstošu veselības pasliktināšanos, un kurš tiek veikts pašos darba vides apstākļos, ko nosaka dabas spēki vai tehnoloģiskie procesi, kas, neraugoties uz piemērotajiem tehniskās profilakses, organizācijas un medicīniskajiem līdzekļiem, darbiniekiem izvirza prasības, kuras pārsniedz viņu spēju līmeni, kurš viņu novecošanas dēļ kļūst ierobežots vēl pirms pensijas vecuma sasniegšanas tādā līmenī, kas apgrūtina viņu darbu līdzšinējā amatā. pašos apstākļos veicamo darbu saraksts ir ietverts šā likuma I pielikumā.

12 Minētā likuma 3. panta 3. punktā pašos apstākļos veicamie darbi ir definēti kā tie, kas ir saistīti ar pašu atbildību vai tādēļ, kuru veikšanai ir vajadzīga paša psiholoģiskā un fiziskā sagatavotība, kuru pienācīgās veikšanas iespējas tādēļ, lai neapdraudētu sabiedrisko drošību, tostarp citu personu veselību vai dzīvību, samazinās pirms pensijas vecuma sasniegšanas psiholoģiskās un fiziskās sagatavotības pasliktināšanās dēļ, kas ir saistīta ar novecošanas procesu. Paša veida darbu saraksts ir ietverts šā likuma II pielikumā.

13 Pārejas pensiju likuma 4. pantā ir noteikti nosacījumi, kam jāatbilst, lai iegūtu tiesības uz pārejas pensiju. Tādējādi darba mējam ir:

“1) jābūt dzimušam pēc 1948. gada 31. decembra;

2) jābūt strādājušam darbā pašos apstākļos vai pašu darbu vismaz 15 gadus;

3) jāsasniedz 55 gadu vecums – sievietēm – un 60 gadu vecums – vīriešiem;

4) jāapliecina iemaksu veikšanas un neveikšanas periodi [...] vismaz 20 gadus, ja tā ir sieviete, un vismaz 25 gadus, ja tas ir vīrietis;

5) pirms 1999. gada 1. janvāra ir jābūt veikušam darbu pašos apstākļos vai paša veida darbu Pārejas pensiju likuma 3. panta 1. un 3. punkta vai [1998. gada 17. decembra *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpiecze Społecznych* (No Valsts pensiju fonda maksājamo pensiju likums; *Dz. U.* 2016, 887. pozīcija)] 32. un 33. panta izpratnē;

6) pēc 2008. gada 31. decembra jābūt veikušam darbu pašos apstākļos vai paša veida darbu Pārejas pensiju likuma 3. panta 1. un 3. punkta izpratnē;

7) jābūt izbeigušam darba tiesiskās attiecības.”

14 Saskaņā ar Pārejas pensiju likuma 8. pantu darba mējam, kurš veic darbu minētā likuma I pielikuma 20., 22. un 32. punktā norādītajos pašajos apstākļos un kurš atbilst 4. panta 1. un 4.–7. punktā norādītajiem nosacījumiem, ir tiesības uz pārejas pensiju, ja tas ir sasniegjis vismaz 50 gadu vecumu, ja tā ir sieviete, vai vismaz 55 gadu vecumu, ja tas ir vīrietis, un ja tas var apliecināt, ka tā nodarbinātības periods pašajos apstākļos ir bijis vismaz 10 gadus.

15 Saskaņā ar šo likuma 16. pantu tiesības uz pērejas pensiju beidzas vai nu dienā pirms vecuma pensijas tiesību iegūšanas, kas ir noteikta pensiju iestādes lēmumā vai citas tādās ar pensiju jomu saistītas iestādes lēmumā, kura ir norādīta pašajos noteikumos, vai arī dienā, kad apdrošinātā persona ir sasniegusi pensijas vecumu, vai dienā, kad iestājas attiecīgās personas nāve.

16 No Valsts pensiju fonda maksājamo pensiju likuma (turpmāk tekstā – “Vecuma pensiju likums”) 6. panta 1. un 2. punkts ir noteikts:

“1. Iemaksu laikposmi ir šādi laikposmi:

1) apdrošināšanas laikposmi,

[..]

2. Par iemaksu laikposmiem uzskata arī šādus laikposmus pirms 1991. gada 15. novembra, par kuriem ir tikusi samaksāta sociālā nodrošinājuma iemaksa vai par kuriem nebija jāmaksā sociālā nodrošinājuma iemaksa:

1) nodarbinātības laikposms pāc 15 dzīves gadu sasniegšanas:

[..]

d) Polijas pilsoņiem ārvalstīs – pie citiem ārvalstu darba devējiem nostrādātie laikposmi, ja nodarbinātības ārvalstīs laikposmos Polijā ir nomaksātas sociālā nodrošinājuma iemaksas [..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

17 *S. Czerwiński*, dzimis 1951. gada 1. janvārī, Polijā ir pabeidzis laikposmus, kas kopā ir 23 gadi un 6 mēneši, gan veicot, gan neveicot iemaksas.

18 Turklāt laikā no 2005. gada līdz 2011. gadam viņš strādāja kā otrais mehāniķis uz Vācijas kuģa un kā galvenais mehāniķis uz Norvēģijas kuģa. Šo nodarbinātības periodu laikā viņš veica iemaksas attiecīgi Vācijas un Norvēģijas sociālā nodrošinājuma iestādēs.

19 2013. gada 12. jūnijā attiecīgā persona *ZUS* iesniedza pieteikumu piešķirt pērejas pensiju.

20 Ar 2013. gada 31. jūlija lēmumu *ZUS* šo pieteikumu noraidīja, jo attiecīgā persona neesot apliecinājusi, ka uz 2009. gada 1. janvāri tā ir nostrādājusi 15 gadus pašā veidā darbā vai veikusi darbu pašos apstākļos Pērejas pensiju likuma 3. panta 1. un 3. punkta izpratnē, ne ka tā ir pabeigusi 25 gadu laikposmus, gan veicot, gan neveicot iemaksas, kā prasīts šajā pašā likumā.

21 *S. Czerwiński* šo lēmumu pārsūdzēja.

22 Ar 2015. gada 28. janvāra spriedumu *Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Gdaņskas apgabaltiesas VII darba un sociālā nodrošinājuma nodaļa, Polija) šo prasību noraidīja. Šā tiesa uzskatīja, ka *S. Czerwiński* ir apliecinājis 15 pašos apstākļos nostrādātos gadus, kā prasīts likumā, tomēr viņš neesot varējis apgalvot, ka ir pabeidzis 25 iemaksu gadu laikposmus, jo izņemot pabeigtie iemaksu periodi nevarot tikt ņemti vērā šajā nolūkā.

23 Izskatot S. Czerwiński par šo spriedumu iesniegto apelācijas sūdzību, *Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Gdaņas apelācijas tiesas III darba un sociālā nodrošinājuma nodaļa, Polija) radīs šaubas par pārejas pensijas kvalifikāciju.

24 Lai arī Polijas iestādes, pamatojoties uz Regulas Nr. 883/2004 9. pantu, iesniedza deklarāciju, kurā ir noteikts, ka pārejas pensijas ietilpst pirmspensijas pabalstu kategorijā, iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai šīs pensijas nebūtu uzskatāmas par vecuma pabalstiem. Šajos apstākļos tā uzskata, ka būtu jānosaka, vai pabalsta klasifikāšana kādā no Regulas Nr. 883/2004 3. pantā uzskaitāmajām sociālā nodrošinājuma jomām, ko ir veikusi kompetentā valsts iestāde deklarācijā, kas attiecīgajai dalībvalstij bija jāsniedz atbilstoši minētās regulas 9. pantam, ir galīga vai arī valsts tiesas to drīkst vērtēt.

25 Iesniedzējtiesa norāda, ka, ja pārejas pensija tiktu kvalificēta kā vecuma pabalsts, būtu piemērojams Regulas Nr. 883/2004 6. pantā paredzētais periodu summēšanas noteikums.

26 Turpretī, ja pārejas pensijai būtu jāietilpst pirmspensijas pabalstu kategorijā, rastos jautājums, vai periodu summēšanas noteikuma izslēgšana, kāda tā izriet no Regulas Nr. 883/2004 66. panta, ir saderīga ar aizsardzības sociālā nodrošinājuma jomā mērķi, kas izriet no LESD 48. panta a) punkta.

27 Šādos apstākļos *Sąd Apelacyjny w Gdańsku* (Gdaņas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai deklarācijā, kas iesniegta, pamatojoties uz Regulas Nr. 883/2004 9. pantu, dalībvalsts veikta konkrēta pabalsta kvalifikāšana par to, kas attiecas uz konkrētu sociālā nodrošinājuma jomu, kura minēta šīs regulas 3. pantā, var tikt izvērtēta valsts iestādē vai tiesā?”

2) Vai par vecuma pabalstu Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē var uzskatīt pārejas pensiju, kas izriet no [Pārejas pensiju likuma]?

3) Vai attiecībā uz pirmspensijas pabalstiem apdrošināšanas periodu summēšanas noteikuma (Regulas Nr. 883/2004 66. pants un preambulas 33. apsvērumi) izslēgšana pilda aizsardzības funkciju sociālā nodrošinājuma jomā, kas izriet no [LESD] 48. panta a) punkta [..]?”

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

28 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai sociālā pabalsta klasifikāšana kādā no Regulas Nr. 883/2004 3. pantā uzskaitāmajām sociālā nodrošinājuma jomām, ko ir veikusi kompetentā valsts iestāde deklarācijā, kas attiecīgajai dalībvalstij bija jāsniedz atbilstoši minētās regulas 9. panta 1. punktam, ir galīga vai arī valsts tiesas to drīkst vērtēt.

29 Attiecībā uz atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam iesniegto deklarāciju Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstīm ir pienākums paziņot sociālā nodrošinājuma tiesību aktus un shēmas, kas ietilpst šīs regulas materiālajā piemērošanas jomā un kas dalībvalstīm ir jāieviešo, ievērojot no LES 4. panta 3. punkta izrietošās prasības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, Komisija/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, 36. punkts).

30 No LES 4. panta 3. punktā paredzētajā loģiskās sadarbības principa izriet, ka ikvienai dalībvalstij attiecībā uz Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktā paredzētajām deklarācijām ir jāpārbauda savas sociālās nodrošinājuma shēmas un attiecīgā gadījumā šīs pārbaudes nosīgumā jādeklarē, ka tās ietilpst šo regulu piemērošanas jomā (šajā nozīmā skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, Komisija/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Tādējādi šā deklarācija rada pieņēmumu, ka valsts tiesību akti, par kuriem ir sniegtas deklarācijas atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. pantam, ietilpst šīs regulas materiālajā piemērošanas jomā, un princips ir saistošs citām dalībvalstīm (spriedums, 2016. gada 3. marts, Komisija/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, 38. punkts).

32 Un otrādi, tas, ka valsts likums vai regulējums nav ticis minēts deklarācijā, kas paredzēta Regulas Nr. 883/2004 9. pantā, pats par sevi nenozīmē, ka šis likums vai regulējums neietilpst šīs regulas piemērošanas jomā (šajā nozīmā skat. spriedumus, 1996. gada 11. jūlijs, *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 20. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 19. septembris, *Hliddal* un *Bornand*, C-216/12 un C-217/12, EU:C:2013:568, 46. punkts).

33 Proti, Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka atšķirība starp pabalstiem, uz kuriem neattiecas Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas joma, un pabalstiem, uz kuriem tā attiecas, galvenokārt pamatojas uz katra pabalsta būtiskajām iezīmēm, it īpaši uz tā mērķiem un piešķiršanas nosacījumiem, nevis uz to, ka pabalsts valsts tiesību aktā ir vai nav kvalificēts kā sociālās nodrošinājuma pabalsts (spriedumi, 1985. gada 27. marts, *Scrivner* un *Cole*, 122/84, EU:C:1985:145, 18. punkts; 1996. gada 11. jūlijs, *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 21. punkts, kā arī 1998. gada 5. marts, *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Katrā ziņā, lai būtu piemērojama Regula Nr. 883/2004, valsts tiesību aktiem ir jāattiecas uz riskiem, kas ir skaidri uzskaitīti minētās regulas 3. panta 1. punktā (šajā nozīmā skat. spriedumus, 1985. gada 27. marts, *Scrivner* un *Cole*, 122/84, EU:C:1985:145, 19. punkts, kā arī 1996. gada 11. jūlijs, *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 22. punkts).

35 Šajā lietā, ciktāl iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai attiecīgais pabalsts pamatlietā ir kvalificējams par pirmspensijas pabalstu vai par vecuma pabalstu, nav strīda par to, ka šis pabalsts ir saistīts ar kādu no Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā uzskaitītajiem riskiem.

36 Tomēr, ja pastāv šaubas par sociālā pabalsta kvalifikāciju, ko veikusi kompetentā valsts iestāde deklarācijā, kas iesniegta atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. pantam, dalībvalstij, kas šo deklarāciju ir iesniegusi, ir jāpārskata šīs kvalifikācijas pamatotība un vajadzības gadījumā tā jāmaina (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, Komisija/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, 39. punkts).

37 Šajā kontekstā Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesa, kurai ir jāizskata ar valsts tiesisko regulējumu saistīts strīds, vienmēr var lūgt pārbaudīt lietā aplūkojamās attiecīgās shēmas kvalifikāciju un attiecīgā gadījumā vārsties Tiesā ar atbilstošu prejudiciālu jautājumu, lai noteiktu, vai šis regulējums ietilpst Regulas Nr. 883/2004 materiālajā piemērošanas jomā (šajā nozīmā skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, Komisija/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, 43. punkts).

38 Tā kā sociālā pabalsta klasifikāšana Regulas Nr. 883/2004 izpratnē ir jāveic attiecīgajai valsts tiesai – un tas ir jādara autonomi, ņemot vērā attiecīgo sociālo pabalstu veidojošos elementus, vajadzības gadījumā vārstoties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu –, sociālo pabalstu klasifikācija, ko kompetentā valsts iestāde ir veikusi deklarācijā, kas iesniegta atbilstoši minētās

regulas 9. pantam, nevar būt galīga.

39 Proti, Regulas Nr. 883/2004 galvenais mērķis – nodrošināt sociālo nodrošinājuma sistēmu koordināciju darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ietvaros, vienlaikus garantējot, lai dažādo valstu tiesību aktos būtu paredzēta vienlīdzīga attieksme, – būtu būtiski apdraudēts, ja katrā dalībvalstij būtu tiesības, neiekaujot noteiktus sociālos pabalstus deklarējot vai – tieši pretēji – tos iekaujot, diskrecionāri noteikt minimālo regulas piemērošanas jomu.

40 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka sociālo pabalsta klasifikāšana kādā no Regulas Nr. 883/2004 3. pantā uzskaitītajām sociālo nodrošinājuma jomām, ko ir veikusi kompetentā valsts iestāde deklarējot, kas attiecīgajai dalībvalstij bija jāsniedz atbilstoši minimālās regulas 9. panta 1. punktam, nav galīga. Sociālo pabalsta kvalifikāciju var veikt attiecīgā valsts tiesa autonomi, ņemot vērā attiecīgo sociālo pabalstu veidojošos elementus, vajadzības gadījumā vēršoties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu.

Par otro prejudiciālo jautājumu

41 Ar otro jautājumu iesniedzītāja jautā, vai pārejas pensija ir jāuzskata par “vecuma pabalstu” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē vai par “pirmspensijas pabalstu” šīs pašas regulas 3. panta 1. punkta i) apakšpunkta izpratnē.

42 Ievadā ir jānorāda, ka atbilde uz šo jautājumu ir noteicoša, izskatot pieteikumu par pārejas pensijas piešķiršanu. Proti, ja šī pensija ir jāuzskata par “vecuma pabalstu” un tātad kā, lai saņemtu šādu pabalstu, ir jāpabeidz apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai dzīvesvietas laikposmi, dalībvalsts kompetentajai iestādei saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 6. pantu ir jāņem vērā visi atbilstoši jebkuras citas dalībvalsts, pat jebkuras citas EEZ dalībvalsts tiesību aktiem pabeigtie periodi, it kā būtu par šīs iestādes dalībvalstī pabeigtajiem periodiem. Turpretī, ja šī pensija ir kvalificējama par “pirmspensijas pabalstu”, saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 66. pantu nav piemērojams šīs regulas 6. pantā paredzētais periodu summēšanas noteikums.

43 Kas attiecas uz pamatlietā aplūkoto pabalsta rakstura noteikšanu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sociālo nodrošinājuma pabalstiem – neatkarīgi no iezīmēm, kas raksturo katras valsts tiesību aktiem, – ir jātiek uzskatītiem par tāda paša veida pabalstiem, ja to nolūks un mērķis, kā arī aprakstīšana būs un piešķiršanas nosacījumi ir identiski. Savukārt iezīmes, kas ir tikai formālas, nevar tikt uzskatītas par klasifikācijai būtiskiem kritērijiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1983. gada 5. jūlijs, *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 13. punkts; 2006. gada 18. jūlijs, *De Cuyper*, C-406/04, EU:C:2006:491, 25. punkts, un 2008. gada 11. septembris, *Petersen*, C-228/07, EU:C:2008:494, 21. punkts).

44 Tiesa ir precizējusi, ka, lai nošķirtu dažādas sociālo nodrošinājuma pabalstu kategorijas, ir jāņem vērā risks, uz kuru attiecas katrs pabalsts (spriedumi, 2006. gada 18. jūlijs, *De Cuyper*, C-406/04, EU:C:2006:491, 27. punkts, kā arī 2013. gada 19. septembris, *Hliddal* un *Bornand*, C-216/12 un C-217/12, EU:C:2013:568, 52. punkts).

45 Tādējādi Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunktā norādītos vecuma pabalstus galvenokārt raksturo tas, ka to mērķis ir nodrošināt tādā personu iztikas līdzekļu, kuras, sasniedzot zināmu vecumu, atstāj darbu un kurām vairs nav pienākuma būt pieejamām nodarbinātības administrācijai (spriedums, 1983. gada 5. jūlijs, *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 14. punkts).

46 Turpretī pirmspensijas pabalsti, pat ja tiem ir zināma līdzība ar vecuma pabalstiem attiecībā uz to priekšmetu un mērķi, proti, tostarp nodrošināt iztikas līdzekļu personām, kuras ir sasniegušas zināmu vecumu, no vecuma pabalstiem atšķiras tostarp tādā ziņā, ka to mērķis ir

saistīts ar nodarbinātības politiku, palīdzot atbrīvot darba vietas, ko ieņem darbinieki, kam tuvojas pensijas vecums, par labu jauniešiem bez darba, kas ir mērķis, kurš radies saistībā ar ekonomikas krīzi, kas skārusi Eiropu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1983. gada 5. jūlijs, *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 16. un 17. punkts). Tāpat, ja uzņēmums izbeidz saimniecisko darbību, šāda pabalsta piešķiršana veicina atlaisto darbinieku, kam tiek piemērota bezdarba apdrošināšanas shēma, skaita samazināšanu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 1996. gada 11. jūlijs, *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 31. punkts).

47 Līdz ar to pirmspensijas pabalsti ir saistīti ar ekonomikas krīzes, pārstukturizācijas, atlaišanas un racionalizācijas kontekstu.

48 Turklāt ir jāuzsver, ka, lai arī likumiskās pirmspensijas shēmas neietilpa migrājošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma sistēmā piemērojamo tiesību aktu darbības jomā, pirms stājās spēkā Regula Nr. 883/2004, jādziens “pirmspensijas pabalsts” tagad minētās regulas 1. panta x) punktā ir definēts kā tās, kurš attiecas uz visiem naudas pabalstiem, kas nav bezdarbnieka pabalsts vai priekšlaicīgs vecuma pabalsts, ko piešķir no noteikta vecuma darba ņēmējam, kurš ir samazinājis, izbeidzis vai pātraucis veikt profesionālo darbību, līdz vecumam, kurā viņš var saņemt vecuma pensiju vai priekšlaicīgu vecuma pensiju, kuru saņemšana nav pakļauta nosacījumam, ka ir jābūt kompetentās valsts nodarbinātības dienestu rīcībā.

49 Saskaņā ar šo pašu tiesību normu “pirmspensijas pabalsts” atšķiras no “priekšlaicīga vecuma pabalsta” ar to, ka šis peldējais minētais tiek piešķirts, pirms attiecīgā persona ir sasniegusi parasto vecumu, lai saņemtu vecuma pensiju, un ko vai nu turpina nodrošināt, kad ir sasniegts minētais vecums, vai aizstāj ar citu vecuma pabalstu.

50 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāizvērtē, vai tās pabalsts kā pamatlīdzekļa aplūkotais ir jāuzskata par “vecuma pabalstu” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē vai par “pirmspensijas pabalstu” šīs pašas regulas 3. panta 1. punkta i) apakšpunkta izpratnē.

51 Pirmkārt, attiecībā uz pamatlīdzekļa aplūkotā pabalsta priekšmetu un mērķi no Pārejas pensiju likuma 3. panta, it īpaši tā 1. un 3. punkta, izriet, ka pārejas pensija attiecas uz darba ņēmējiem, kuri ir strādājuši darbu, kas ir saistīts ar riska faktoriem, kuri var izraisīt ilgstošu veselības pasliktināšanos, un kas tiek veikts pašos darba vides apstākļos vai kas, neraugoties uz tehnisko progresu, izvirza pašas psiholoģiskas un fiziskas prasības, kuras novecošanas dēļ kļūst ierobežotas vai samazinās pirms pensijas vecuma sasniegšanas tādā līmenī, kas apgrūtina viņu darbu līdzīnīgā amatā, pat darba ņēmējiem, kuri vairs nevar nodrošināt pašā darba veikšanu, tāda kā tas, kas ir saistīts ar pašu atbildību un spējām, un kuri, samazinoties viņu psiholoģiskajām un fiziskajām spējām sasniegt vecuma dēļ, vairs nevar to veikt, neapdraudot citu personu veselību un dzīvību.

52 Pat ja *a priori* pārejas pensijas saņēmējs – kā darba ņēmējs, kurš saņem pirmspensijas pabalstu Regulas Nr. 883/2004 1. panta x) punkta izpratnē, izbeidz vai pātrauc profesionālās darbības veikšanu līdz vecumam, kurā viņam var tikt piešķirta vecuma pensija, pārejas pensija tomēr nav saistīta nedz ar situāciju darba tirgū ekonomikas krīzes kontekstā, nedz ar uzņēmuma ekonomisko kapacitāti pārstukturizācijā, bet vienīgi ar darba veidu, kas ir pašs vai tiek veikts pašos apstākļos.

53 Turklāt, tā kā attiecīgajos valsts tiesību aktos ir skaidra atsauce uz darba ņēmēju novecošanas procesu un nav minēts mērķis atbrīvot darba vietas jaunāku personu labā, attiecīgais pabalsts pamatlīdzekļa šķiet vairāk saistīts ar vecuma pabalstiem.

54 Savukārt attiecībā uz pamatlīdzekļa aplūkotā pabalsta aprēķina bāzi no lēmuma līgta

prejudici?lu nol?mumu b?t?b? izriet, ka p?rejas pensijas summa tiek noteikta atkar?b? no vecuma pensijas summas, un P?rejas pensiju likuma 14. panta 3. punkts ir preciz?ts, ka p?rejas pensijas summa nevar b?t maz?ka par zem?ko vecuma pensijas summu, k?da ir noteikta Vecuma pensiju likums. Turkl?t P?rejas pensiju likuma 18., 19. un 20. pants ir paredz?tas ties?bas uz kopšanas pabalstiem, apg?dnieka zaud?juma pensiju un apbed?šanas pabalstu atbilstoši t?dai pat k?rt?bai k? t?, kas paredz?ta Vecuma pensiju likum?.

55 Visbeidzot, run?jot par pamatliet? apl?kot? pabalsta pieš?iršanas nosac?jumiem, ir j?nor?da, ka P?rejas pensiju likuma 4. pants ir defin?ti visp?r?gi nosac?jumi, kas attiecas uz vecumu, darba st?žu, k? ar? ilgstošu iemaksu veikšanas un neveikšanas periodu apliecin?jumiem, kuri princip? ir pras?bas, kuras attiecas uz vecuma pabalstu pieš?iršanu, un kuri atš?iras no pieš?iršanas nosac?jumiem, kas parasti tiek paredz?ti pirmspensijas pabalstiem.

56 Run?jot, konkr?t?k, par ties?bu uz p?rejas pensiju zaud?šanu, ir j?uzsver, ka, lai ar? no P?rejas pensiju likuma 16. panta izriet, ka ties?bas uz šo pabalstu beidzas dien? pirms ties?bu uz vecuma pensiju ieg?šanas, Tiesai iesniegtajos lietas materi?los nav ietverts neviens pier?d?jums, kas ?autu izsl?gt iesp?ju, ka runa ir par priekšlaic?gu vecuma pabalstu Regulas Nr. 883/2004 1. panta x) punkta izpratn?, jo p?rejas pensiju turpin?s izmaks?t, kad tiks sasniegts norm?lais vecums, lai ieg?tu ties?bas uz vecuma pensiju, vai p?rejas pensija tiks aizst?ta ar citu vecuma pabalstu.

57 Š?dos apst?k?os ir j?konstat?, ka gan no pamatliet? apl?kot? pabalsta priekšmeta un m?r?a, gan no t? apr??ina b?zes un pieš?iršanas nosac?jumiem izriet, ka š?ds pabalsts attiecas uz vecuma riskiem, kas min?ti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkt?, un ka t?d?j?di tam ir piem?rojams periodu summ?šanas noteikums.

58 L?dz ar to uz otro jaut?jumu ir j?atbild, ka t?ds pabalsts k? pamatliet? apl?kotais ir uzskat?ms par "vecuma pabalstu" Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratn?.

Par trešo prejudici?lo jaut?jumu

59 ?emot v?r? uz pirmajiem diviem jaut?jumiem sniegt?s atbildes, uz trešo jaut?jumu nav j?atbild.

Par ties?šan?s izdevumiem

60 Attiec?b? uz pamatlietas pus?m š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata iesniedz?jtiesa, un t? lemj par ties?šan?s izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsv?rumus Tiesai, un kas nav min?to pušu izdevumi, nav atl?dzin?mi.

Ar š?du pamatojumu Tiesa (desmit? pal?ta) nospriež:

1) **Soci?l? pabalsta klasific?šana k?d? no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. apr?lis) par soci?l?s nodrošin?šanas sist?mu koordin?šanu 3. pants uzskait?taj?m soci?l? nodrošin?juma jom?m, ko ir veikusi kompetent? valsts iest?de deklar?cij?, kas attiec?gajai dal?bvalstij bija j?iesniedz atbilstoši min?t?s regulas 9. panta 1. punktam, nav gal?ga. Soci?l? pabalsta kvalifik?ciju var veikt attiec?g? valsts tiesa autonomi, ?emot v?r? attiec?go soci?lo pabalstu veidojošos elementus, vajadz?bas gad?jum? v?ršoties Ties? ar prejudici?lu jaut?jumu.**

2) Tāds pabalsts kā pamatliet? aplūkots ir uzskatāms par “vecuma pabalstu” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

[Paraksti]

* Tiesvedības valoda – poļu.